БАТЛАВ.
ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА, ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН ЯАМНЫ ТӨРИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

С.ТӨМӨРХҮҮ

ЦАХИЛГААН БАЙГУУЛАМЖИЙН ОЛОН УЛСЫН СТАНДАРТЫГ ОРЧУУЛАХ, ҮНДЭСНИЙ БОЛГОХ АЖЛЫН ТЕХНИКИЙН ДААЛГАВАР

2025 оны 06 дугаар сарын 24-ны өдөр

Дугаар 09/2025

Улаанбаатар хот

1	Төсөл боловсруулах үндэслэл	1. Монгол Улсын “Барилгын тухай” хуулийн 33.1.2 дахь заалт; 2. Монгол Улсын Засгийн газрын 2009 оны 74 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийн ерөнхий тогтолцоо”; 3. Барилга байгууламжийн норм, нормативын сангийн үйл ажиллагааны 2025 оны төлөвлөгөөний 56.7 дугаар төсөл.
2	Төслөөр шийдвэрлэх асуудал	- Ахуйн болон хөдөлмөрийн цахилгааны аюулгүй байдалтай осол эндэгдэл их гарч байна. Онцгой байдлын албаны мэдээллээр гал түймрийн 30% орчим нь цахилгааны аюулгүй байдалтай холбоотой гэж үздэг. - Нам хүчдэлийн цахилгаан байгууламжийн суурилуулалтын эрчим хүчний үр ашгийг хэрхэн тооцох, үүнийг зураг төслийн шатнаас эхлэн барилга угсралт, ашиглалтын түвшинд хэрхэн хянаж баталгаажуулах стандартын зохицуулалт хомс. - Эрчим хүчний шилжилттэй холбоотой сэргээгдэх эрчим хүч, цахилгаан машин, онцгой нөхцөлтэй орчинд хийх суурилуулалт зэрэг стандартууд тодорхой бус. - Зураг төслийн инженерүүд шинэ, шинэлэг шийдлүүдийг нэвтрүүлэх хэрэгцээ шаардлага, сонирхолтой байдаг ч одоо байгаа стандартыг дагаж мөрдөх шаардлагаар хязгаарлагддаг.
3	Төслийн бүрдэл	**IEC 60364-4 Protection for safety / Аюулгүй ажиллагааны хамгаалалт** 1. IEC 60364-4-44 Protection against voltage disturbances and electromagnetic disturbances /Хүчдэлийн хэлбэлзэл болон цахилгаан соронзон нөлөөллийн хамгаалалт **IEC 60364-5 Selection and erection of electrical equipment / Цахилгаан тоног төхөөрөмжийг сонгох, угсрах** 2. IEC 60364-5 / Part 5-51 / Common rules / Нийтлэг дүрэм 3. IEC 60364-5 / Part 5-53 / Devices for protection for safety, isolation, switching, control and monitoring / Аюулгүй байдал, тусгаарлалт,

		сэлгэн залгалт, хяналт, удирдлагын хамгаалалтын төхөөрөмжүүд 4. IEC 60364-5 / Part 5-54 / Earthing arrangements and protective conductors / Газардуулгын зохион байгуулалт, хамгаалалтын дамжуулагчид 5. IEC 60364-5 / Part 5-55 / Other equipment / Бусад тоног төхөөрөмж 6. IEC 60364-5 / Part 5-56 / Safety services / Аюулгүй байдлын засвар үйлчилгээ 7. IEC 60364-5 / Part 5-57 / Erection of stationary secondary batteries / Суурин хоёрдогч батерейн угсралт 8. IEC 60364-6 Verification / Баталгаажуулалт **IEC 60364-7 Requirements for special installations or locations /Тусгай байршил болон суурилуулалтын шаардлага** 9. IEC 60364-7/Part 7-701/ Locations containing a bath or shower / Банн болон шүршүүр суурилсан байршил 10. IEC 60364-7/Part 7-702 / Swimming pools and other basins / Усан бассейн болон усан сан 11. IEC 60364-7/Part 7-703/ Rooms and cabins containing sauna heaters / Саун болон халаагчтай өрөө тасалгаа 12. IEC 60364-7/Part 7-704/ Construction and demolition site installations / Барилга угсрах болон бүүлгах талбай 13. IEC 60364-7 /Part 7-705/ Agricultural and horticultural premises / Газар тариалан болон цэцэрлэгжүүлэлтийн талбай 14. IEC 60364-7 /Part 7-706/ Conducting locations with restricted movement /Хүний хөдөлгөөн хязгаарлагдмал байгууламж 15. IEC 60364-7 /Part 7-708/ Caravan parks, camping parks, and similar locations /Зөөврийн орон сууцны хороолол болон амралтын газар ижил төстэй газрууд 16. IEC 60364-7 /Part 7-709/ Marinas and similar locations / Усан онгоц, завины зогсоол ижил төстэй газрууд 17. IEC 60364-7 /Part 7-710 / Medical locations / Эмнэлэгийн газрууд 18. IEC 60364-7 /Part 7-711 / Exhibitions, shows, and stands / Үзэсгэлэнгийн талбай, худалдааны шилэн хоргууд 19. IEC 60364-7 /Part 7-713 / Furniture (fixed, mobile, or retractable) for office and laboratory use / Оффисын болон лабораторийн хэрэгцээнд зориулсан тавилга (суурин, хөдөлгөөнт эсвэл эвхэгддэг). 20. IEC 60364-7 /Part 7-714 / External lighting installations / Гадна гэрэлтүүлгийн суурилуулалт 21. IEC 60364-7 /Part 7-715 / Extra-low voltage lighting installations / Хэт нам хүчдэлийн гэрэлтүүлгийн суурилуулалт 22. IEC 60364-7 /Part 7-716 / ELV DC power distribution over information and communications technology (ICT) cable infrastructure / Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн кабелийн дэд бүтцээр тогтмол хэт бага хүчдэлийг хуваарилах 23. IEC 60364-7 / Part 7-717 / Mobile or transportable units / Хөдөлгөөнт болон зөөврийн тээврийн хэрэгсэл

		24. IEC 60364-7 /Part 7-718 / Communal facilities and workplaces / Нийтийн талбай ажлын байр 25. IEC 60364-7 /Part 7-721 / Electrical installations in caravans and motor caravans / Зөөврийн чиргүүл болон моторт чиргүүл дэх цахилгааны суурилуулалт 26. IEC 60364-7 /Part 7-722 / Supplies for electric vehicles / Цахилгаан моторт автомашины цахилгааны суурилуулалт 27. IEC 60364-7 /Part 7-729 / Operating or maintenance gangways / Ашиглалт болон засвар үйлчилгээний хоорондын зай 28. IEC 60364-7 /Part 7-740 / Temporary electrical installations for structures, amusement devices and booths at fairgrounds, amusement parks and circuses / Үйлчилгээний талбай, парк, циркийн барилга байгууламжийн түр хугацааны цахилгааны суурилуулалт 29. IEC 60364-7 /Part 7-753 / Heating cables and embedded heating systems / Халаалтын кабель болон халаалтын систем **IEC 60364-8 Functional aspects of installations / Суурилуултын функциональ байдал** 30. IEC 60364-8 / Part 8-3 / Operation of prosumer's electrical installations / Хэрэглэгчийн цахилгаан байгууламжийн ашиглалт 31. IEC 60364-8 / Part 8-82 / Prosumer's low-voltage electrical installations / Хэрэглэгчийн нам хүчдэлийн ашиглалт
4	Төслийн үр дүн	Төслийн үр дүнд IEC60364-ийн 5 бүлэг, 31 дэд бүлэг бүхий 878 хуудас стандартыг орчуулгын үндэсний стандарт болгон MNS IEC 60364 болгон Стандартчилал хэмжил зүйн газраар батлуулна. IEC 60364-ийн 5 бүлэг стандартыг Монголд нэвтрүүлснээр - **Үр ашгийг нэмэгдүүлэх** Цахилгаан байгууламжийг төлөвлөх, угсрахад ашиглагддаг норм дүрэм, стандартыг шинэчилснээр эрчим хүчний үр ашгийг помогдүүлох боломжтой - **Эрчим хүчний шилжилтийг дэмжих** Тогтвортой хөгжил, инновацыг хөгжүүлэх нь Монгол улсыг шинэ техник, технологи нэвтрүүлэх тал дээр шинэ түвшинд хүргэж, олон улсын жишигт нийцэх боломжтой болно. - **Цахилгааны аюулгүй байдлыг сайжруулах** Цахилгааны зохицуулалтыг олон улсын жишигт нийцүүлж сайжруулах, үүний талаарх олон нийтийн мэдлэгийг нэмэгдүүлснээр хүн амьтан, эд хөрөнгө, хүрээлэн буй орчны аюулгүй байдал нэмэгдэнэ
5	Төслийг хэрэгжүүлэх байгууллага	"Барилгын хөгжлийн төв"
6	Төслийг гүйцэтгэх байгууллага	Гүйцэтгэгчийг "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль"-ийн дагуу сонгон шалгаруулна.

7	Төсөл боловсруулж дуусгах хугацаа	Гэрээ байгуулсан өдрөөс хойш 1 жилийн хугацаанд хийж гүйцэтгэнэ.
8	Төсөлд шаардагдах хөрөнгийн хэмжээ	Урьдчилсан тооцоогоор нийт **130,000,000** /нэг зуун гучин сая төгрөг. Эх үүсвэр нь “Барилга байгууламжийн норм, нормативын сан”.
9	Ашиглах баримт бичгийн жагсаалт	IEC 60364 Low Voltage Electrical Installations
10	Онцгой нөхцөл	-Боловсруулж байгаа баримт бичгийн төсөл нь техникийн даалгаврын төслийн бүрдэлд тусгагдсан агуулгатай байхаас гадна боловсруулалтын явцад төслийг ойлгомжтой, эмх цэгцтэй нэмэлт мэдээлэл тусгагдахаар сайжруулалт хийх тохиолдолд захиалагчтай зөвшилцөж өөрчлөлт оруулж болно; -Холбогдох харьяа байгууллагуудаас санал авч, нэгтгэн, төслийг энэ ажилд тусгасан байх; -Боловсруулагдаж байгаа баримт бичигтэй холбоотойгоор дагаж боловсруулах шаардлагатай баримт бичгийн жагсаалтыг ирүүлэх

ЦАХИЛГААН БАЙГУУЛАМЖИЙН ОЛОН УЛСЫН СТАНДАРТЫГ ОРЧУУЛАХ, ҮНДЭСНИЙ БОЛГОХ АЖЛЫН ТЕХНИКИЙН ДААЛГАВАР

Д/д	Хийх ажлын нэр	Хөдөлмөр зарцуулалт, хүн/өдөр			Шаардагдах зардал /төгрөг/	Хянасан
		Ажиллах хүн/өдөр	Нэгж хүн өдрийн үнэлгээ /төгрөг/	Зөвлөх багт ажиллах хүний тоо		
1	Сонгогдсон стандартын эх хувиас 1:1-р орчуулах	8	143,200	24	27,494,400	
2	Стандартын орчуулгын найруулга, нэр томъёог зөвлөх баг хянах, редакц хийх	22	143,200	18	56,707,200	
3	Боловсруулан төслийг хангах түвшинд хянах, сайжруулах	10	143,200	25	35,800,000	
	Гүйцэтгэгчид олгох мөнгөн дүн /төгрөг/				**120,001,600**	
4	Стандартын төсөлд хянан тохиолдуулга хийх				2,500,000	
5	Стандартын төсөлд шүүмж хийх				1,900,000	
6	Стандарт техникийн хороогоор хэлэлцүүлэх				1,800,000	
7	Стандартын төсөлд хэлэлцүүлэг зохион байгуулах				2,500,000	
	Бүгд /төгрөг/				129,963,200	
8	Бичиг хэргийн зардал 1% /төгрөг/				1,298,400	
Нийт өртөг /төгрөг/					**130,000,000**	
Тайлбар:						
Тайлбар: Үндэсний статистийн хорооны 2024 оны IV дүгээр улирлын байдлаар буюу тайлант хугацаанд цалин хөлс авсан ажиллагчдын тоогоор жигнэсэн нийт цалин хөлс болон тайлант хугацаанд цалин хөлс авсан ажиллагчдын тооны харьцаагаар тооцсон тооцоогоор гаргасан мэргэжилтэн өдрийн 143,200 төгрөгөөр тооцож гаргав. *https://www.1212.mn/mn/statistic/statcate/48171320/table-view/DT_NSO_0400_025V1*						

БОЛОВСРУУЛСАН:

БАРИЛГЫН ХӨГЖЛИЙН ТӨВИЙН ЗАХИРАЛ	Т.ПҮРЭВХАТАН
ТУС ТӨВИЙН ХОТ БАЙГУУЛАЛТ БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН МЕНЕЖЕР	Б.ГАНБОЛД
ТУС ТӨВИЙН НОРМ, НОРМАТИВЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА	Д.АЛТАНХУЯГ
ТУС ТӨВИЙН НОРМ, НОРМАТИВЫН ХЭЛТСИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН	О.ХӨВСГӨЛ

ХЯНАСАН:

ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА, ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН ЯАМНЫ НИЙТИЙН АЖ АХУЙН БОДЛОГО, ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ГАЗРЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ	О.МӨНХБАЯР
ТУС ЯАМНЫ САНХҮҮ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ГАЗРЫН ДАРГА	Ц.АРИУНСАНАА
ТУС ЯАМНЫ САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ, ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН БОДЛОГО, ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ГАЗРЫН АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН	П.НЯМДАРЬ
ТУС ЯАМНЫ САЛБАРЫН ХЯНАЛТЫН ГАЗРЫН ИНЖЕНЕРИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХЯНАЛТЫН ХЭЛТСИЙН АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН	П.ЗАНДАН-ОЧИР